

Varianta B (religionistika) – český text k interpretaci

Jakmile filosofie na počátku novověku skoncovala s teologií, začíná nezávisle na ní svobodně spekulovat, *ale* aniž má v úmyslu víru odstranit a aniž si zřetelně uvědomí, že by se napříště mohla obejít bez teologické dimenze, jen když se pokusí ji nahradit a dosadit na místo nadpřirozena transcendentno. Emigruje tedy do přirozeného řádu, kde se cítí dobře, *ale* aniž si uvědomí, že by vlastně mohla zúžit platnost svých soudů, místo aby zužovala svůj předmět nebo svou kompetentnost, a aniž nahlédne, že je pro ni nemožné omezovat vlastní zvědavost a tužby, jako by měla jednou provždy vyloučit ze svého badatelského zájmu to, co je hlavním důvodem filosofování. Filosofie se věnuje poznávání věcí a kritikou smyslového poznání klade základy poznání vědeckému, v němž se domnívá znovu nalézt sebe samu, *ale* bez pomýšlení na to, že by samu sebe měla nejprve brát jako látku své kritické reflexe. Odhaluje tak moc vědění a oprávněné rozšíření vědy na oblast, o níž se odedávna věřilo, že je vyhrazena magickému působení a podléhá jedině boží nadvládě, *ale* přitom zase nevidí, ani že tato věda o přírodě je – dokonce i z přirozeného hlediska – nezpůsobitelná vyřešit problém života, ani že takové zkoumání je předurčeno k tomu, aby pod názvem pozitivních věd vytvářelo nový druh poznatků, specificky odlišných od poznání filosofického. Poznamenána naléhavou potřebou, z níž vzešla, pokouší se pak filosofie znovu uchytit v metafyzickém světě a namlouvá si, že vynalezla „pravou metodu, jak dospět k poznání všech věcí, jež rozum dokáže pojmut“; *ale* protože se stále ještě orientuje na oblast, kde člověk může zůstat pouze sám sebou, a na sféru, kde vědění má tendenci stát se pozitivním, varuje se toho, aby se nešetrně dotkla člověka věřícího, avšak přitom si pro sebe plně nárokuje to, čeho již dosáhla nad přírodou, totiž nadvládu nad člověkem jakožto bytostí myslící, chtějící a jednající. Nakonec pak ohlásí své nároky na úplnou a absolutní hegemonii (což měla od počátku napsáno ve svém horoskopu) a chce sekularizovat i náboženství, poskytnout z vlastního základu plně rovnocennou náhradu víry a vést člověka pouze svými vlastními prostředky k blaženosti, *ale* aniž postřehne, že taková imanentní metoda od chvíle, kdy zabsolutizuje své vlastní závěry a zbožní svůj předmět, nemůže být ničím jiným než skrytým antropomorfismem nebo maskovaným subjektivismem, jako ostatně každý monismus. V každé metafyzice, ať už jde o metafyziku transcendence nebo imanence, a

v tradiční tendenci racionalismu být ve shodě s bytím a životem, rozpoznává tato filosofie rozpor analogický tomu, jaký racionalismus sám, ovšem z opačného – svého – hlediska, shledal ve scholastice; *ale* je-li od té doby filosofii zřejmé, že věda na život nestačí a že je tu cosi, co pouhé myšlení nedokáže nahradit, vykládá si sama toto zjištění stále ještě na způsob dřívějších filosofických doktrín: tam, kde měla pouze zaznamenat rozdílnost hledisek, uvádí ontologický protiklad; a kde, zůstávajíc důsledně věrna své kritičnosti, měla pouze ve vědomí popsat fenomén myšlení a jednání v jeho úplnosti, chce nám poskytnout také ekvivalent či samu realitu celé věci o sobě; a třebaže uznává vzájemnou nepřevoditelnost obou aspektů tohoto dualismu, přece jen předpokládá, že sám tento dualismus je vlastně *jedno a vše* a že je v něm obsaženo celkové řešení. Dospívá tedy k novému monismu a představuje si, že „pravý kriticismus vyžaduje jedině to, aby se filosofie rozvíjela ze subjektu, místo aby vycházela z objektu“, aby tak mohla směřovat k rekonstrukci celého náboženství, *ale* když tímto způsobem shledá, že filosofický problém se vyznačuje vnitřní jednotou a plnou kontinuitou, dá se znovu navnadit a uvěří, že toto subjektivní a imanentní řešení má objektivní nebo absolutní hodnotu a že vystačí sama se sebou, když přece my sami jsme soběstační. Posléze filosofie pochopí, že „imanentní metoda“ je neslučitelná s „imanentistickou doktrínou“, že totiž z pouhé negace transcendentna nebo nadpřirozena nelze ještě udělat transcendentní pravdu a že ontologii lze vyloučit zase jen nějakým ontologickým hlediskem; umiňuje si tudíž, že se omezí na to, aby vysvětlovala jedny složité, vzájemně spjaté a různorodé aspekty myšlení pomocí druhých a aby pak opět integrovala v jednotě jednoho a téhož determinismu všechny formy života; co bylo metafyzickým systémem, stává se takto prostě vědeckou metodou a ryzím fenomenismem; *ale* ve chvíli, kdy se začne mít na pozoru před stále znovu vyvstávajícím pokušením, že má vlastně sama klíč k základnímu tajemství a k plné spáse, vrátí se opět k tvrzení, že je to ona sama, která klade a zároveň řeší celý problém; nadále tedy odmítá zkoumat ideu své nedostatečnosti a ideu postačitelého řešení, stejně jako definovat podmínky, na nichž by s ohledem na naše vlastní potřeby takové řešení nutně záviselo.

Varianta B (religionistika) – cizojazyčný text k překladu

The object of religion as well as of philosophy is eternal truth in its objectivity, God and nothing but God, and the explication of God. Philosophy is not a wisdom of the world, but is knowledge of what is not of the world — it is not knowledge which concerns external mass, or empirical existence and life, but is knowledge of that which is eternal, of what God is, and what flows out of His nature. For this His nature must reveal and develop itself. Philosophy, therefore, only unfolds itself when it unfolds religion, and in unfolding itself it unfolds religion. As thus occupied with eternal truth which exists on its own account, or is in and for itself, and, as in fact a dealing on the part of the thinking spirit, and not of individual caprice and particular interest, with this object, it is the same kind of activity as religion is. The mind in so far as it thinks philosophically immerses itself with like living interest in this object, and renounces its particularity in that it permeates its object, in the same way as religious consciousness does, for the latter also does not seek to have anything of its own, but desires only to immerse itself in this content.

Der Gegenstand der Religion wie der Philosophie ist die ewige Wahrheit in ihrer Objektivität selbst, Gott und nichts als Gott und die Explikation Gottes. Die Philosophie ist nicht Weisheit der Welt, sondern Erkenntnis des Nichtweltlichen, nicht Erkenntnis der äußerlichen Masse, des empirischen Daseins und Lebens, sondern Erkenntnis dessen, was ewig ist, was Gott ist und was aus seiner Natur fließt. Denn diese Natur muß sich offenbaren und entwickeln. Die Philosophie expliziert daher nur sich, indem sie die Religion expliziert, und indem sie sich expliziert, expliziert sie die Religion. Als Beschäftigung mit der ewigen Wahrheit, die an und für sich ist, und zwar als Beschäftigung des denkenden Geistes, nicht der Willkür und des besonderen Interesses mit diesem Gegenstande ist sie dieselbe Tätigkeit, welche die Religion ist, und als philosophierend versenkt sich der Geist mit gleicher Lebendigkeit in diesen Gegenstand und entsagt er ebenso seiner Besonderheit, indem er sein Objekt durchdringt, wie es das Religiöse Bewußtsein tut, das auch nichts Eigenes haben, sondern sich nur in diesen Inhalt versenken will.

L'objet de la religion comme de la philosophie est la vérité éternelle dans son objectivité même, Dieu et rien que Dieu et l'explication de Dieu. La philosophie n'est pas sagesse du monde mais connaissance du non-mondain, elle n'est pas connaissance de la masse extérieure, de l'être-là et de la vie empiriques, mais connaissance de ce qui est éternel, de ce que Dieu est et de ce qui découle de sa nature. Car il faut que cette nature se révèle et se développe. La philosophie ne fait donc que s'expliquer elle-même en expliquant la religion, et en s'expliquant elle-même, elle explique la religion. En tant que s'occupant de la vérité éternelle, qui est en soi et pour soi — et que c'est alors l'esprit pensant et non pas l'arbitraire et l'intérêt particulier qui s'occupe de cet objet — elle est la même activité que la religion ; et en tant que philosopant, l'esprit se plonge dans cet objet avec une semblable vitalité et renonce pareillement à sa particularité, en pénétrant son objet comme le fait la conscience religieuse, qui elle non plus n'a rien en propre, mais veut seulement se plonger dans ce contenu.